

INTRODUCERE

Conceptul de stabilitate financiară a fost mereu în atenția cercetătorilor, a specialiștilor și a autorităților publice competente. Literatura de specialitate este una vastă dar cu toate acestea evenimentele adverse de natura crizelor financiare nu au putut fi preîntâmpinate și constituie un subiect constant de analiză, elaborare de politici și reglementări specifice. Interesul major pentru acest subiect vine din conștientizarea importanței asigurării și menținerii stabilității financiare pentru dezvoltarea economică sustenabilă și bunăstarea socială.

Recenta criză financiară globală a constituit un punct de pornire pentru o schimbare în profunzime a cadrului de reglementare și supraveghere prudențială datorită severității, a sferei de cuprindere și a duratei acesteia. Într-o economie globală cu un grad ridicat de financiarizare, autoritățile competente trebuie să răspundă prin elaborarea unei arhitecturi prudențiale specifice care să fie atât adaptabilă cât și flexibilă. Elementele-cheie de răspuns la internaționalizarea exponențială a piețelor financiare sunt cooperarea și coordonarea autorităților naționale competente și a autorităților supranaționale.

O nouă abordare mai largă și mai cuprinzătoare este dată de politica macroprudențială. Este tot mai recunoscut faptul că cadrul existent, tradițional, al supravegherii a contribuit la criza financiară globală prin incapacitatea acestuia de a detecta în timp util vulnerabilitățile sistemului și potențialele riscuri la adresa stabilității financiare. Abordarea macroprudențială tratează problematica sistemului financiar și a interacțiunilor dintre componentele sale cu potențial de sprijin sau de destabilizare a economiei reale.

Necesitatea existenței unei autorități cu prerogative supranaționale, precum și a unui cadru unitar și general valabil al supravegherii bancare vine din experiența recentei crize financiare globale. O vulnerabilitate majoră scoasă în evidență este fragmentarea arhitecturii prudențiale care, de cele mai multe ori, a întârziat răspunsul autorităților la evenimente severe cu potențial de destabilizare sistemică. Un alt element important este dat de consecvența măsurilor de prevenire și remediere a situațiilor de criză atât din partea autorităților naționale cât și a celor regionale.

Motivația alegerii temei de cercetare este dată de importanța asigurării și menținerii stabilității financiare pentru dezvoltarea sustenabilă a economiei naționale și a societății în ansamblul său. Evaluarea nivelului de stabilitate financiară implică definirea cauzelor instabilității și a efectelor acestor evoluții asupra întregului sistem economic. Necesitatea studierii temei vine din complexitatea factorilor determinanți ai stabilității financiare, a interacțiunilor dintre acești factori și a efectelor asupra dezvoltării economice și a bunăstării sociale. Provocarea majoră o constituie dinamica fenomenelor economice de natură să creeze episoade de instabilitate. Cadrul vast de reglementare și supraveghere a instituțiilor, infrastructurii și a piețelor financiare pare să fie insuficient atunci când autoritățile evaluează ex-post cauzele crizelor financiare de natură sistemică. În consecință, studierea importanței mecanismelor de supraveghere prudențială și analiza îmbunătățirilor ce pot fi aduse pentru sporirea robusteții cadrului de reglementare și supraveghere în vederea asigurării și menținerii stabilității financiare este de o importanță deosebită.

Obiectivul general al cercetării constă în analiza rolului supravegherii bancare prudențiale în asigurarea și menținerea stabilității financiare.

Obiective specifice în vederea atingerii obiectivului cercetării:

- Definirea cadrului conceptual al stabilității financiare - concept, cadru de reglementare, instituții și instrumente privind asigurarea stabilității financiare;
- Descrierea rolului băncilor centrale în asigurarea și menținerea stabilității financiare;
- Analiza rolului politicii macroprudențiale în limitarea vulnerabilităților cu potențial de propagare sistemică;

- Analiza cadrului de reglementare și supraveghere bancară - un mecanism important pentru asigurarea stabilității financiare;
- Analiza sectorului bancar românesc și poziționarea acestuia în cadrul sistemului european;
- Construirea unui indice agregat de stabilitate financiară în vederea studierii evoluției stabilității financiare în contextul economic național în perioada 2000-2019 și analiza factorilor ce influențează stabilitatea;

Metodologia de cercetare constă în construirea unui instrument de măsurare a stabilității financiare și evaluarea acestuia prin metode calitative și cantitative. Instrumentul de măsurare a stabilității financiare este un indice agregat de stabilitate financiară. În literatura de specialitate se regăsesc numeroase exemple de indici agregați de stabilitate financiară. Studiile diferă între ele din punctul de vedere al variabilelor considerate în cadrul modelului de analiză, precum și a metodelor și tehnicilor statistice utilizate pentru prelucrarea datelor. Contribuția proprie în cadrul prezentei cercetări constă în selectarea variabilelor determinante ale nivelului de stabilitate financiară, precum și testarea validității modelului obținut.

Indicii agregați sunt mai degrabă instrumente de analiză post-eveniment deoarece au o capacitate de predicție redusă. Am considerat acest instrument util întrucât mi-am propus să realizez o evaluare a evoluției stabilității financiare prin prisma corelării cu dezvoltarea economiei naționale în contextul implementării reformelor structurale în etapa de preaderare și, ulterior, integrarea în cadrul Uniunii Europene și a pieței unice. În acest mod, am căutat să surprind factorii determinanți ai stabilității financiare și implicit a dezvoltării economice sustenabile, pornind de la premisa că un sistem financiar sănătos reprezintă o precondiție a creșterii economice de durată.

Lucrarea este structurată în trei capitole, respectiv *„Stabilitatea financiară – definirea conceptului, cadrul de reglementare și instrumente specifice”, „Sistemul financiar-bancar românesc în context european” și „Metodologia de evaluare a stabilității financiare în România”*.

În primul capitol *„Stabilitatea financiară – definirea conceptului, cadrul de reglementare și instrumente specifice”* am realizat abordarea

conceptuală a fenomenului stabilității financiare. Cercetarea a urmărit patru direcții și anume: definirea stabilității financiare prin prisma rolului pe care îl are pentru dezvoltarea economică sustenabilă, definirea cadrului și a instrumentarului specific politicii macroprudențiale – o abordare nouă din perspectiva limitării riscului sistemic și implicit a instabilității financiare, rolul băncilor centrale prin prisma evoluției funcțiilor acestora în materie de stabilitate financiară și reformarea a cadrului de reglementare și supraveghere prudențială la nivel global, în spațiul european și la nivelul economiei naționale ca expresie a provocărilor actuale la adresa stabilității financiare.

În cel de al doilea capitol „*Sistemul financiar-bancar românesc în context european*” am realizat o analiză a principalilor indicatori ai sistemului bancar românesc și am comparat evoluția acestora cu datele raportate de celelalte state din spațiul comunitar. Am descris etapele de restructurare și asanare a sectorului bancar, etape importante pentru înțelegerea specificului sistemului bancar autohton. Reformele implementate și care au pus bazele economiei românești în tranzitul de la o economie centralizată la una de piață încă mai continuă. Provocările interne la care a fost expusă economia națională sunt criza economică din perioada 1997-1999, restructurarea sistemului bancar și reformarea cadrului de reglementare – un proces amplu început în anul 1991, precum și criza financiară globală cu debutul în SUA în anul 2007.

Analiza a fost efectuată prin prisma influenței performanței sistemului bancar și a evoluției indicatorilor macroeconomici asupra stabilității financiare. Întrucât sistemul bancar din țara noastră are o cotă importantă în cadrul sistemului financiar, fiind hiperdezvoltat în comparație cu celelalte componente, de soliditatea și rezistența acestuia la șocuri, depinde sănătatea sistemului financiar în ansamblul său. Astfel, am analizat performanța principalilor indicatori macroeconomici și indicatori ai sistemului financiar bancar raportându-mă la evoluția acestor indicatori la nivelul UE și a zonei euro, ilustrând grafic aceste evoluții. Ulterior, am descris vulnerabilitățile și provocările identificate la nivelul sistemului financiar-bancar și la nivelul economiei în ansamblu. Am descris elementele identificate, posibile evoluții și influența pe care o au asupra dezvoltării economice viitoare.